

Asia: VN/4219/2023

Lausuntopyyntö peruspankkipalvelu- ja luottolaitoslainsäädännön muutostarpeista

I Peruspankkipalvelut, käteisen saatavuus ja käytettävyys

Ovatko yllä mainittuihin peruspankkipalveluihin kuuluvat palvelut, joita pankeilla on velvollisuus tarjota kuluttaja-asiakkaille, riittäviä? Tulisiko joistain ko. palveluista luopua vai tulisiko niitä lisätä? Jos kyllä, mitä?

Peruspankkipalveluiden lista on sinällään kattava ja oikeansuuntainen. Tärkeää on kuitenkin huomioida ne kanavat, joiden kautta peruspankkipalveluita tarjotaan. Pelkän digitaalisen palvelun olemassaolo ei ole riittävä syrjimättömyyden tae. Palveluiden tulee olla tosiasiallisesti esteettömiä ja saavutettavia ja niitä on tarjottava eri kanavissa, myös perinteisesti virkailijan kanssa kasvotusten asioimalla. Erilaisten apuvälineiden käyttömahdollisuus on myös huomioitava. Eri kanavien käytöstä ei saa aiheutua asiakkaalle kohtuuttomia kustannuksia.

Pankkien, kuten muidenkin pääasiassa digitaalisia palveluita tarjoavien toimijoiden on luotava kattava ja helposti saavutettava koulutus-, opastus- ja digitukimalli palveluidensa käyttöön. Lain vaatimia saavutettavuusvaatimuksia tulee noudattaa verkkopalveluissa. Myös kognitiiviseen saavutettavuuteen on hyvä kiinnittää huomiota, sillä kognitiivisesti saavutettavat verkkopalvelut lisäävät erilaisten käyttäjäryhmien sähköistä asiointitapaa sekä ennaltaehkäisee ongelmatilanteiden syntymistä verkkopalveluita käytettäessä.

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kannattaa Vanhusasiavaltuutetun ehdotusta siitä, että sähköisten palvelujen puolesta asiointia ja avustettua asiointia selkeytetään lainsäädännön avulla. Tämän tulisi koskea myös sähköisiä pankkipalveluita.

Ovatko peruspankkipalveluiden saatavuus ja laatu tällä hetkellä riittäviä (tilien ja maksupalveluiden saatavuus, konttoreiden aukioloajat, muut palveluajat, henkilökohtaisten ja sähköisten palveluiden saatavuus ja käytettävyys, jne.)?

Ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa konttoripalveluiden osalta. On kuntia, joista ei löydy tietyn pankin konttoria, vaan palvelua joutuu lähteä hakemaan aluekeskuksista. Lisäksi konttorien hyvin rajalliset aukioloajat aiheuttavat monelle vaikeuksia hoitaa asioitaan. Usein konttorit toimivat ajanvarausperiaatteella ja aika pitäisi varata sähköisesti. Jos kykyä käyttää digilaitteita ei löydy eikä siis pysty aikaa varaamaan, voi ainoa vaihtoehto saada palvelua olla jonottaminen konttorissa. Tämä aiheuttaa varsinkin ikääntyneille usein kohtuuttomia tilanteita, kun jonotusaika voi olla pitkäkin ja jopa matkaan aluekeskuksessa sijaitsevaan konttoriin kuluu huomattavan paljon aikaa. Lisäksi konttorien odotustiloja ei usein ole suunniteltu pitkällistä odotusta varten, ei ole riittävästi istuimia eikä esim. wc-tiloja asiakaskäyttöön.

Onko peruspankkipalveluiden hinnoittelu kuluttaja-asiakkaille käsityksenne mukaan oikeasuhtaista?

Peruspankkipalveluiden käytön tulisi olla ilmaista tai lähes ilmaista. Riippuen pankista jopa peruspankkipalveluista voidaan periä huomattavia palvelumaksuja ja varsinkin konttorissa asioimisesta ne ovat säännönmukaisesti aivan turhan korkeita.

Pankkipalveluiden hinnoittelun tulee olla kohtuullista ja läpinäkyvää. Palveluntarjoajien on myös osoitettava, että hinnoittelu pohjautuu todellisiin palveluista aiheutuneisiin kustannuksiin. Asiakkaille on taattava mahdollisuus peruspankkipalveluihin ilman, että niistä syntyy hänelle kohtuutonta kustannusta.

Onko peruspankkipalveluita vastaavien palveluiden hinnoittelu yrityksille ja muille yhteisöille (kuten yhdistykset) käsityksenne mukaan oikeasuhtaista?

Yleisesti ottaen peruspankkipalveluita vastaavien palveluiden hinnoittelun tulisi olla oikeasuhtaista myös yrityksille ja muille yhteisöille. Pienyritykset ja yleishyödylliset yhdistykset voivat olla taloudellisesti haavoittuvia, ja niiden mahdollisuudet kilpailuttaa pankkipalveluiden hintoja ovat rajalliset. Siksi on tärkeää, että peruspankkipalveluiden hinnoittelu on kohtuullista myös näille asiakkaille, jotta ne voivat saada tarvitsemansa palvelut kohtuullisilla kustannuksilla.

Tällä hetkellä luottolaitoksilla on velvoite tarjota peruspankkipalveluita kuluttajille. Onko tämä peruspankkipalveluiden tarjoamisvelvoite riittävä vai tulisiko velvoitetta laajentaa myös muita toimijaryhmiä koskevaksi (esimerkiksi yhdistykset, mikro- ja pienyritykset, muut yritykset)?

Tässä on huomioitava kansalaisyhteiskunnan toiminta. On erityisen tärkeää, että kansalaisjärjestöt ja yleishyödylliset yhdistykset sekä muut vastaavat toimijat saavat peruspankkipalvelunsa vastaavilla ehdoilla kuin yksittäisetkin kansalaiset.

Peruspankkipalveluiden tarjoamisveloitteen laajentaminen muihin toimijaryhmiin, kuten yhdistyksiin ja muihin vastaaviin toimijoihin, voisi olla hyödyllistä, sillä nämä ryhmät tarvitsevat samanlaisia peruspankkipalveluita kuin kuluttajatkin. Erityisesti pienillä yhdistyksillä voi olla

haasteita pankkipalveluiden saatavuudessa ja kohtuullisessa hinnoittelussa, mikä voi vaikeuttaa heidän toimintaansa ja kehittymistään.

Tulisiko pankeille asettaa tietty asiakaspalveluvelvoite (esimerkiksi edellytys asiakkaiden tiedusteluihin vastaamiseen tietyssä aikataulussa)? Tulisiko velvoite asettaa pelkästään peruspankkipalveluihin, joihinkin muihin palveluihin vai kaikkiin pankkipalveluihin liittyen?

Peruspankkipalveluiden osalta olisi syytä asettaa jonkinlainen asiakaspalveluvelvoite ja siihen kohtuulliset aikarajat. Jokaiselle asiakkaalle tulisi osoittaa jokin hänelle tosiasiallisesti soveltuva asiointitapa, jolla peruspankkipalvelut voi saada maksuttomasti. Soveltuvan asiointitavan valinnassa tulee huomioida asiakkaan toimintarajoitteet ja tosiasiallinen kyky käyttää eri asiointikanavia.

Kyberrikollisuus huolettaa kansalaisia. Erityisen huolissaan siitä ovat vanhat ihmiset, joilla ei välttämättä ole nuorempiin ikäpolviin verrattuna taitoja tunnistaa huijausyrityksiä. Digitaalisia palveluita ei ole totuttu käyttämään usein, ja huijausten tunnistaminen ei ole niin harjaantunutta. Pankkien tulisi kiinnittää erityistä huomiota digitaalisiin palveluihinsa liittyvään verkkorikollisuuteen ja sen ennalta ehkäisyyn. On pohdittava keinoja, kuinka ikääntyneet saavat tietoa digitaalisiin pankkipalveluihin kohdistuneisiin kalastelu- tai hyökkäysyrityksiin, kun niistä yleensä varoitetaan vain digitaalisilla ilmoituksilla.

Mahdollisia muita huomioita?

-

Ovatko käteisnostopalvelut riittäviä ja kohtuuhintaisia?

Tässä on suuria alueellisia eroja. Pienemmissä kaupungissa ei välttämättä löydy mahdollisuutta nostaa käteistä maksuttomasti, kun konttoriverkostoa ja jopa automaattiverkostoa on harvennettu. Tämä johtaa välillä kohtuuttomiin tilanteisiin, kun sillä harvoin tapahtuvalla aluekeskukseen suuntautuvalla asiointimatalla nostetaan suuria määriä käteistä säilytettäväksi kotioloissa. Olisi tärkeää taata kaikille mahdollisuus maksuttomaan käteisen nostamiseen normaalien palveluasiointien yhteydessä omassa toimintaympäristössään.

Ovatko käteistalletuspalvelut riittäviä ja kohtuuhintaisia?

Käteistalletuspalvelua tulee tarjota vastaavasti kuin nostomahdollisuuksia. Palvelun saatavuutta koskevat samat huomiot kuin käteisnostopalveluita.

Miten näette käteispalveluiden kehittyvän tulevaisuudessa ja kuinka niiden riittävä saatavuus voitaisiin turvata?

Käteisen käyttö tulee todennäköisesti edelleen vähenemään, mutta on kuitenkin tärkeää varmistaa, että käteispalveluiden saatavuus säilyy riittävänä niille kuluttajille, jotka edelleen käyttävät käteistä maksuvälineenä joko omasta tahdostaan tai siksi, ettei kortti- tai mobiilimaksaminen ole syystä tai toisesta mahdollista. Yksi tapa on tarjota käteispalveluita myös muissa paikoissa kuin perinteisissä

pankkikonttoreissa, kuten kaupoissa ja postin palvelupisteissä. Myös automaattiverkoston kattavuudesta on syytä huolehtia, myös harvaan asutuilla alueilla. Käteispalveluiden saatavuudelle voisi asettaa asiakaspalveluvelvoitteen.

Jos käteisen nostopalveluiden tarjoamiselle asetettaisiin tarkennettu velvoite, millaisia kriteerejä sille pitäisi asettaa (esim. konttoripalveluiden saatavuus, automaattien lukumäärä, maantieteellinen kattavuus)?

1. Maantieteellinen kattavuus: Käteisen nostopalvelun on oltava saatavilla tietyn etäisyyden päässä kaikista asutuskeskuksista tai tietyn väestötiheyden alueella.
2. Asiakkaiden tarpeet: Velvoitteessa tulee huomioida asiakkaiden tosiasialliset tarpeet palveluiden saatavuudelle ja esteettömyydelle. Ikääntyneiden ja muiden erityisryhmien tulee saada käteispalvelua itselleen soveltuvalla tavalla esteettömästi ja saavutettavasti.
3. Kustannukset: Velvoitteessa tulee määritellä hintakatto, jota käteispalveluiden hinnat eivät saa ylittää. Täten taataan kohtuuhintaiset käteispalvelut kaikille asiakkaille.
4. Laatu: Käteispalveluiden laadulle tulee asettaa tarkat laatuvaatimukset, kuten esimerkiksi automaattien toimintavarmuus ja käytettävyys sekä niiden tosiasiallisesti esteetön ja turvallinen sijainti.

Jos käteisen talletuspalveluiden tarjoamiselle asetettaisiin tarkennettu velvoite, millaisia kriteerejä sille pitäisi asettaa (esim. konttoripalveluiden saatavuus, automaattien lukumäärä, maantieteellinen kattavuus)?

Käteisen talletuspalveluita tulee koskea samat kriteerit kuin nostopalveluita.

Mahdollisia muita huomioita?

-

Hyväksytäänkö käteistä maksuvälineenä riittävästi?

Käteisen käyttö vähenee koko ajan ja on monin paikoin yritykset eivät enää hyväksy käteistä maksuvälineenä. Hyvä esimerkki ovat ravintolat ja vastaavat toimijat. Erityisesti pienissä liikkeissä ja kaupoissa saattaa olla käteismaksun rajoituksia tai ne voivat edellyttää tiettyä minimisummaa käteisostosten tekemiseen.

On tärkeää, että käteisen käyttömahdollisuus säilytetään riittävänä, sillä käteinen on edelleen monille tärkein ja ainoa mahdollinen maksutapa. Käteinen on myös tärkeä osa maksutapojen moninaisuutta ja sen tarjoama yksityisyys, ja käytön helppous ovat monille tärkeitä. Käteismaksamisen mahdollisuus on myös tärkeä osa varautumista esimerkiksi yllättävien suurten sähkökatkojen sattuessa.

Käteisen käytön mahdollisuuden turvaaminen edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden, kuten pankkien ja kauppojen, välillä.

Tämän takia varsinkin pieniä yrityksiä ja yhdistyksiä tulisi koskea samat peruspankkipalvelun asiakaspalveluvelvoitteet kuin kuluttaja-asiakkaitakin, jotta käteisen käsittelystä ei aiheutuisi heille kohtuutonta vaivaa tai kustannusta.

Miten näette käteisen käytettävyyden kehittyvän jatkossa ja kuinka sen hyväksyttävyyttä maksuvälineenä voitaisiin turvata?

Käteisen käyttö on vähentynyt viime vuosina erityisesti digitalisaation myötä, mutta se on edelleen tärkeä maksuväline erityisesti pienissä ostoksissa ja tilanteissa, joissa sähköisiä maksuvälineitä ei ole käytettävissä. On tärkeää, että käteinen säilyy hyväksyttävänä maksuvälineenä, ihan jo yhdenvertaisuudenkin näkökulmasta.

Käteisen käytettävyyden turvaamiseksi tarvitaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä, kuten pankkien, kauppojen ja viranomaisten. Kauppojen ja palveluntarjoajien mahdollisuuksia hyväksyä käteinen maksuvälineenä tulisi tukea ja varmistaa, että käteispalveluiden saatavuus säilyy riittävänä.

Viranomaisten tulee huolehtia siitä, että lainsäädännössä tulee turvata mahdollisuus siihen, että käteistä voidaan käyttää laillisena maksuvälineenä kaikissa tilanteissa, joissa se on tarpeen.

Jos käteisen hyväksynnälle maksuvälineenä asetettaisiin velvoite, tulisiko se asettaa kaikille kaupoille/yrityksille vai vain osalle niistä (esim. päivittäistavara-kaupoille asetettaisiin velvoite, erityistavara-kaupalle ei)?

Jos ko. velvoite luotaisiin, tulisi sen yhteydessä varmistaa myös kaupan/yrityksen peruspankkipalveluiden tosiasiallinen saatavuus. Yrityksen tulee olla mahdollista käsitellä käteistä ja hoitaa siihen liittyviä pankkipalveluitaan samoin ehdoin kuin kuluttaja-asiakkaiden.

Mahdollisia muita huomioita?

-

Tulisiko käteisautomaattipalvelujen tarjoamisesta tehdä Suomessa toimilupaa tai palveluntarjoajan rekisteröintiä edellyttävää toimintaa?

Käteisautomaattiverkostot ovat nykyisellään jo harventumassa ja mahdollinen toimilupajärjestelmä vaikuttaisi varmasti tähän kielteisesti. Jos toimilupa- tai rekisteröintijärjestelmää suunniteltaisiin, tulisi tässä suunnittelussa huomioida myös palveluiden alueellinen saatavuus; toimilupaa myönnettäessä tulisi toimija velvoittaa ylläpitämään myös haja-asutusalueiden automaatteja. Lisäksi kaikki peruspankkipalveluita tarjoavat toimijat tulisi velvoittaa tarjoamaan alueellaan myös riittävän kattavaa käteisautomaattiverkostoa/muuta käteisnostoja mahdollistavaa toimintatapaa (esim. kauppa-/postitoiminnan yhteydessä tapahtuvaa käteispalvelua).

II Asiakkaansuoja pankkipalveluissa

Jos hyvän pankkitavan säännöstä olisi näkemyksenne mukaan kehitettävä, miten sitä tulisi kehittää?

-

Olisiko hyvän pankkitavan sisältöä syytä täsmentää lain tasolla esimerkiksi ei-tyhjentävällä luettelolla tietyistä seikoista, joita hyvään pankkitapaan erityisesti kuuluu tai jotka ovat hyvän pankkitavan vastaisia (vrt. kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä säädetty hyvä luotonantotapa)?

-

Mitä eri elementtejä hyvään pankkitapaan tulisi katsoa kuuluvaksi? Täydentäisikö hyvä pankkitapa muihin palveluihin (kuten luotonanto ja sijoituspalvelut) liittyvää sääntelyä? Entä tulisiko hyvän pankkitavan kautta pyrkiä esimerkiksi ohjaamaan pankkien asiakaspalvelun laadun tai saatavuuden vähimmäistasoa?

-

Millä tavalla eri asiakasryhmät tulisi huomioida hyvässä pankkitavassa (esim. kuluttajat, pienyrittäjät, ei-kaupalliset yhdistykset, muut yritykset ja yhteisöt)?

-

Hyvän pankkitavan säännöksestä ei ilmene, mikä on hyvän pankkitavan suhde muihin vastaavan tyyppisiin säännöksiin, kuten kuluttajansuojalain mukaiseen hyvään luotonantotapaan (kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §). Mikä asema hyvällä pankkitavalla tulisi olla suhteessa muuhun lainsäädäntöön kuin luottolaitoslakiin?

-

Tulisiko hyvän pankkitavan mukaisuutta arvioida ainoastaan luottolaitoksen toiminnan kannalta kokonaisuutena vai tulisiko sen selkeämmin koskea veloitteena myös yksittäisissä asiakas- ja sopimussuhteissa kokonaan tai joiltakin osin?

-

Muita huomioita hyvän pankkitavan säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Onko luottolaitoslakiin sisältyvä markkinointisäännös selkeä suhteessa muuhun markkinointia koskevaan sääntelyyn vai voisiko luottolaitoslakiin sisältyvän markkinointisäännöksen suhdetta muuhun lainsäädäntöön selkeyttää? Jos kyllä, miten?

-

Onko nykyinen yleisluontoinen markkinointisäännös tarkoituksenmukainen nykyisen tyyppisessä muodossa vai tulisiko siihen sisältyvien velvoitteiden sisältöä jollakin tavalla tarkentaa säännöksessä? Jos kyllä, miten?

-

Onko nykyinen sopimusehtoja koskeva yleisesti ottaen riittävän selkeä sekä luottolaitoksen että asiakkaan näkökulmasta? Tulisiko säännöstä täsmentää? Jos kyllä, koskeeko sääntelyn täsmentämistarve ainoastaan säännöksen sanamuotoa vai myös asiasisältöä?

-

Sopimusehtoja koskevassa säännöksessä määritellään, minkä tyyppiset ehdot luottolaitosten sopimuksissa on katsottava kohtuuttomiksi. Kohtuuttomuuden arvioinnissa on keskeistä, millä tavalla sopimusehto vaikuttaa asiakkaan oikeuteen ryhtyä sopimussuhteeseen muun elinkeinonharjoittajan kanssa. Lisäksi kiellettyjä ovat sopimusehdot, jotka eivät kuulu luottolaitoksen toimintaan. Kohdistuuko säännös näkemyksenne mukaan oikean tyyppisiin sopimusehtoihin tarkoituksenmukaisella tavalla? Rajoittaako säännös joitakin sopimusehtoja liikaa? Minkä tyyppiset sopimusehdot tulisi tässä tapauksessa jättää säännöksen soveltamisen ulkopuolelle? Jättääkö säännös katveeseen ongelmalliseksi havaittuja sopimusehtoja? Minkä tyyppiset sopimusehdot tulisi tässä tapauksessa sisällyttää säännöksen piiriin?

-

Sopimusehtosäännös koskee nykyisessä muodossaan kaikkia asiakasryhmiä. Tulisiko eri asiakasryhmät (esimerkiksi kuluttajat, pienyritykset, yhdistykset, muut yritykset ja yhteisöt) huomioida kohtuuttomuuden arvioinnissa tarkemmin? Jos kyllä, miten?

-

Mahdollisia muita havaintoja ja huomioita sopimusehtoja koskevasta säännöksestä?

-

Luottolaitoslain 15 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetään luottolaitoksen velvollisuudesta toimittaa vakiosopimusehdot Finanssivalvonnalle. Onko voimassa oleva säännös toimiva erityisesti niissä tilanteissa, joissa luottolaitos toimii rajat ylittävästi sivuliikerakenteella?

-

Mahdollisia muita havaintoja ja huomioita luottolaitosten asiakkaansuojaan liittyvästä sääntelystä (erityisesti LLL 15 luku) ja sääntelyn kehittämistarpeista?

-

1. Laki luottolaitostoiminnasta (610/2014, luottolaitoslaki)

Luottolaitoslain 5 luvun 1 ja 2 §:ssä säädetään talletuspankille ja luottoyhteisölle sallitusta liiketoiminnasta. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 9 §:ssä säädetään, että luottolaitoksella on oltava Suomessa pääkonttori ja vähintään yksi kiinteä toimipaikka. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 3 ja 4 §:ssä säädetään kiinteistöomistuksia koskevista rajoituksista. Huomioitanne säännöksen ajantasaisuudesta ja jatkokehittämistarpeista, ottaen huomioon myös luottolaitosten mahdollisuus sijoittaa kiinteistöomaisuuteen kiinteistörahastojen kautta?

-

Luottolaitoslain 5 luvun 5 ja 6 §:ssä säädetään poikkeuksista omien osakkeiden hankinta- ja rahoituskieltoon. Miltä osin nämä säännökset ovat edelleen tarpeellisia ottaen huomioon omien osakkaiden rahoituskiellon sisältyminen EU:n vakavaraisuusasetukseen?

-

Luottolaitoslain 7 luvun 7 §:ssä säädetään yleisestä velvoitteesta pitää saatavilla internetsivuillaan selostus siitä, miten luottolaitos noudattaa hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevia vaatimuksia. Lain 8 luvun 15 §:ssä puolestaan säädetään palkitsemisjärjestelmiä koskevasta julkistamisvaatimuksesta.

Pörssilistattuja luottolaitoksia koskevat myös listayhtiöiden hallinnointikoodista ilmenevät suositukset mm. tietojen nähtävillä pitämisestä. Keskuskauppakamari on julkaissut kannanottonaan suosituksen siitä, että suurimmat listaamattomat yhtiöt noudattaisivat soveltuvin osin pörssiyhtiöille annettua hallinnointikoodia.

Yleisten havaintojen perusteella erityisesti ei-pörssilistattujen luottolaitosten hallintojärjestelmästä ja palkitsemisesta julkistettavien tietojen sisällössä on vaihtelua.

Mitä kehittämistarpeita hallinto- ja ohjausjärjestelmiä koskevien tietojen julkistamiseen velvoittavassa sääntelyssä on tällä hetkellä? Onko nykytila riittävä?

-

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole säädetty velvoitteesta arvioida luottolaitoksen johtoon kuuluvien henkilöiden sopivuus ja luotettavuus viranomaisen toimesta ennen valintapäätöksen tekemistä (ns. ex ante -arviointi). Näin ollen johdon sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin valvonta on luonteeltaan lähtökohtaisesti jälkikäteisvalvontaa. Ellei tuleva luottolaitosdirektiivi harmonisoi tätä kysymystä kaikissa EU-maissa, tulisiko Suomessa siirtyä luotettavuuden ja sopivuuden arviointiin liittyen ennakkolliseen viranomaisvalvontaan?

-

Hallintoneuvostot ovat tyypillisiä toimielimiä erityisesti osuuspankeissa. Hallintoneuvoston yleisenä tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa luottolaitoksen hallintoa. Hallintoneuvosto voi lain mukaan antaa hallitukselle ohjeita asioissa, jotka ovat laajakantoisia tai periaatteellisesti tärkeitä. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan hallintoneuvoston jäseniin ei nimenomaisesti sovelleta luottolaitoslainsäädännön mukaisia luotettavuus- ja sopivuusvaatimuksia, ellei hallintoneuvostolle ole annettu hallitukselle kuuluvia tehtäviä. Toisaalta luottolaitosten hallinto- ja ohjausjärjestelmiltä yleisesti ottaen edellytetään kattavuutta ja oikeasuhtaisuutta, joilla varmistetaan luottolaitoksen johtaminen tehokkaasti ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti (LLL 7:1). Tulisiko luottolaitosten hallintoneuvostojen jäsenten kuulua luottolaitoslain perusteella jonkin tyyppisen luotettavuus- ja sopivuusarvioinnin piiriin siitä riippumatta, onko hallintoneuvostolle annettu luottolaitoslain ja yhteisöläinsäädännön mukaan hallitukselle kuuluvia tehtäviä?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia luottolaitoslakiin liittyen? Huom! Luottolaitoslain 15 lukuun liittyviin seikkoihin pyydetään vastaamaan edellä osiossa II.

-

2. Laki kiinnitysluottopankeista ja katetuista joukkolainoista (151/2022, kiinnitysluottopankkilaki)

Kiinnitysluottopankkitoimintaan liittyvien johdannaisten käytöstä säädetään kiinnitysluottopankkilain 26 §:ssä (sallitut johdannaissopimukset) ja 24 §:n 5 momentissa (johdannaisopimusten vaikutus katepoolin arvonalaskentaan). Onko johdannaisiin liittyvää sääntelyä tarpeen tarkentaa lain tasolla?

-

Voimassa olevaa kiinnitysluottopankkilakia valmisteltaessa tunnistettiin yhdeksi sääntelyn kehittämismahdollisuudeksi väliluottotoimintamallin laajentaminen siten, että väliluoton velallisena voisi olla myös muualla ETA-alueella kuin Suomessa sijaitseva luottolaitos, kun tämä kuuluu kiinnitysluottopankin kanssa samaan konsolidointiryhmään tai talletuspankkien yhteenliittymään (ks. HE 203/2021 vp, s. 41–42). Tällaista ehdotusta ei kuitenkaan voitu sisällyttää hallituksen esitykseen asian vaatiman jatkovalmistelutarpeen vuoksi. Olisiko tämän kaltaisen lainsäädännön jatkoselvittäminen edelleen ajankohtaista? Jos kyllä, olisiko tällaiselle sääntelylle konkreettista tarvetta joko nyt tai lähitulevaisuudessa?

-

Kiinnitysluottopankkilain 38 §:ssä säädetty säännöllinen tiedonantovelvollisuus ja 36 §:ssä säädetty viranomaisraportointivelvollisuus poikkeavat erityisesti siten, että markkinoille suunnatussa säännöllisessä tiedottamisessa katettujen joukkolainojen liikkeeseenlaskijan on katepooliin sisältyvien vakuuksien osalta eroteltava asuntoyhteisöluotot (mukaan lukien niin sanotut taloyhtiölainat) muista asuntoluotoista, mutta vastaavaa velvollisuutta eritellä asuntoyhteisöluotot ei ole viranomaisraportoinnissa. Tulisiko asuntoyhteisöluotot jatkossa eritellä myös viranomaisraportoinnissa?

-

Ovatko nykyiset viranomaisraportointi- ja julkistamisvelvoitteet katepoolin sisällöstä ja katettujen joukkolainojen keskeisistä ominaisuuksista riittävät vai onko niitä syytä laajentaa joko pankkivalvonnallisista tai katettujen joukkolainojen markkinoihin liittyvistä syistä?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia kiinnitysluottopankkilakiin liittyen?

-

1. Laki talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010, yhteenliittymälaki, TYL)

Kuinka yhteenliittymien jäsenluottolaitosten ja keskusyhteisön välinen keskinäinen vastuu nykysääntelyn mukaan näkemyksenne mukaan toimii?

-

Olisiko keskusyhteisön ja jäsenten välistä keskinäiseen vastuuseen liittyvää sääntelyä tarpeen kehittää? Olisiko keskinäistä vastuuta perusteltua syventää tai rajata nykyisestä? (TYL 5 luku)

-

Tulisiko yhteenliittymän yhteisvastuuta selkeyttää keskusyhteisön tai sen jäsenluottolaitoksen konkurssitilanteissa? Olisiko ryhmäkonkurssi tarkoituksenmukainen vaihtoehto? Tulisiko yhteisvastuuta muuttaa keskusyhteisön tai jäsenluottolaitoksen konkurssitilanteissa lisämaksuvelvollisuutta laajemmaksi yhteisvastuuksi?

-

Mahdollisia kommentteja yhteenliittymän yhteisvastuusta kriisinratkaisun näkökulmasta:

-

Muut mahdolliset huomiot yhteenliittymän yhteisvastuusta:

-

TYL 17 §:ssä säädetään keskusyhteisön ohjeidenanto-oikeudesta. Säännöksen perusteella keskusyhteisöllä on oikeus antaa jäsenluottolaitoksilleen ohjeita maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta sekä näihin liittyvien riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta, sisäisestä valvonnasta ja ryhmittymän tilinpäätösperiaatteista. Ovatko nämä aihealueet riittävät keskusyhteisön tehtävien ja kansallisen ja EU-sääntelyn näkökulmasta sekä yhteenliittymän (sekä keskusyhteisö että jäsenluottolaitokset) tehokkaan toiminnan näkökulmasta?

-

TYL 17 §:ssä säädetään, että keskusyhteisö voi lisäksi antaa yhteenliittymän toimintaa koskevia yleisiä toimintaperiaatteita noudatettavaksi yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa. Havaintojanne säännöksen toimivuudesta ja sen mahdollisista kehittämistarpeista? Olisiko toimintaperiaatteiden ja TYL 17.1 §:n mukaisten ohjeiden keskinäistä roolia tarpeen selkeyttää?

-

Mikä on pankkivalvojan (Finanssivalvonta/EKP) rooli yhteenliittymälain mukaisten ohjeiden ja toimintaperiaatteiden antamisessa tällä hetkellä käytännössä? Miten tätä roolia tulisi mahdollisesti kehittää?

-

EU:n vakavaraisuusasetuksen ((EU) No 575/2013) 10 artiklassa säädetään niistä edellytyksistä, joiden täytyessä pankkivalvoja voi antaa poikkeuksen yhteenliittymään kuuluvalla luottolaitoksella jättää soveltamatta tiettyjä vakavaraisuusvaatimuksia yksittäisen luottolaitoksen tasolla. Miten yhteenliittymälain mukainen ohjaus- ja valvontamekanismi tästä näkökulmasta toimii ja onko tässä aihealueessa kehittämistarpeita?

-

Voimassa olevassa lainsäädännössä yhteenliittymän keskusyhteisöllä ei ole varsinaisia ohjaus- ja valvontakeinoja ryhmittymän sisäisiin yritysjärjestelyihin, lukuun ottamatta keskusyhteisön oikeutta hyväksyä jäsenluottolaitoksen sääntömuutokset. Ottaen huomioon ryhmittymien sisäinen rakennekehitys, tulisiko sääntelyä kehittää tästä näkökulmasta (esimerkiksi edellyttämällä sulautumisilta, jakautumisilta ja muilta yritysjärjestelyiltä keskusyhteisön puoltavaa lausuntoa)?

-

Ovatko keskusyhteisön nykyisen lainsäädännön mukaiset ohjaus- ja valvontakeinot selkeät ja riittävät vai tulisiko niitä edelleen kehittää ryhmittymän tehokkuuden, tarkoituksenmukaisen toiminnan tai muusta näkökulmasta? Tulisiko esimerkiksi kehittää keinoja, joilla ohjataan yhteenliittymää ja jäsenluottolaitoksia nykyistä laajemmin ja ongelmia tehokkaammin ennaltaehkäisevästi?

-

Muut mahdolliset huomiot yhteenliittymän ohjauksesta ja valvonnasta?

-

Voimassa olevassa yhteenliittymälaisissa ei ole erillisiä säännöksiä yhteenliittymän hallinnon järjestämisestä. Millaisia muutostarpeita tässä aihealueessa on havaittu? Tulisiko esimerkiksi keskusyhteisön lakisääteisen valvontaroolin edellyttämien tehtävien riippumattomuuden varmistaminen huomioida nykyistä tarkemmin?

-

Muita kommentteja keskusyhteisön ja yhteenliittymän hallinnon järjestämiseen:

-

Yhteenliittymälain 4.2 §:ssä säädetään keskusyhteisölle sallituista omistuksista ja keskusyhteisölle sallitusta muusta toiminnasta. Säännöksen mukaan ”Keskusyhteisö saa tarjota yhteenliittymään kuuluvien yritysten tarvitsemia palveluja, omistaa osakkeita ja osuuksia yhteenliittymään kuuluvissa yrityksissä ja harjoittaa muuta yhteenliittymän kannalta perusteltua sijoitustoimintaa. Keskusyhteisö ei saa harjoittaa merkittävässä määrin muuta liiketoimintaa.” Havaintojanne sääntelyn mahdollisista selkeyttämis- ja muutostarpeista, ottaen huomioon myös yhteenliittymän keskusyhteisön nimenomaiset tehtävät yhteenliittymän ohjauksessa ja yhteisvastuumekanismissa?

-

Muita huomioita ja sääntelyn kehittämistarpeita talletuspankkien yhteenliittymien näkökulmasta?

-

2. Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista (1501/2001,liikepankkilaki)

Huomioitanne yritysjärjestelyitä koskevan sääntelyn toimivuudesta (2–3 luvut) ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne liiketoiminnan luovutusta koskevan sääntelyn (4 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne toimiluvan luopumista koskevan sääntelyn (5 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne selvitystilaa ja konkurssia koskevan sääntelyn (6 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia liikepankkilakiin liittyen?

-

3. Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (423/2013,osuuspankkilaki)

Huomioitanne varojen jakoa ja sidottua omaa pääomaa koskevan sääntelyn (2 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne yritysjärjestelyitä koskevan sääntelyn toimivuudesta (3–4 luvut) ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne liiketoiminnan luovutusta koskevan sääntelyn (5 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne toimiluvan luopumista koskevan sääntelyn (6 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Huomioitanne selvitystilaa ja konkurssia koskevan sääntelyn (7 luku) toimivuudesta ja kehittämistarpeista?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia osuuspankkilakiin liittyen?

-

4. Säästöpankkilaki (1502/2001)

Voimassa oleva säästöpankkilaki on vuodelta 2001. Eri yhteyksissä säästöpankkilain on havaittu tarvitsevan uudistuksia. Missä teemoissa ovat keskeisimmät uudistustarpeet? Aseta esiin nostamasi teemat tärkeysjärjestykseen.

-

Havaintoja kantarahasto-osuuksia ja säästöpankin oman pääoman hallintaa liittyvän sääntelyn toimivuudesta? Mitä uudistustarpeita on havaittu tähän liittyen?

-

Säästöpankkilain mukaan säästöpankin hallintojärjestelmä rakentuu säästöpankin isännistä ja säästöpankin hallituksesta. Säästöpankin hallintorakenne määritetään tarkemmin säästöpankin säännöistä. Säännöissä määritetään muun muassa säästöpankin isäntien valinta (esimerkiksi säästöpankkikokouksessa) sekä se, onko säästöpankilla hallintoneuvosto. Kehitysehdotuksia säästöpankin hallintorakenteen sääntelyyn liittyen?

-

Kehitysehdotuksia säästöpankkiliitännäisten yritysjärjestelyjen sääntelyyn?

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia säästöpankkilakiin liittyen?

-

5. Laki hypoteekkiyhdistyksistä (936/1978, Hypo-laki)

Voimassa oleva Hypo-laki on vuodelta 1978. Missä teemoissa ovat keskeisimmät uudistustarpeet? Aseta esiin nostamasi teemat tärkeysjärjestykseen.

-

Mahdollisia muita huomioita ja kehitysehdotuksia Hypo-lakiin liittyen?

-

6. Laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta (699/2004, rava-laki)

Mahdollisia huomioita ja kehitysehdotuksia rava-lakiin liittyen?

-

Dufva Virpi

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry - VALLIn Ikäteknologiakeskus

